

Farma Kateřina – místo, kde svoji práci dělají srdcem

Ekologický chov plemene limousine v Krušnohoří, ve kterém najdete spojení hrdosti majitelů na jejich chovatelské úspěchy v kombinaci s pokorou a úctou k přírodě i tradicím.

■ autor: **Martina Sasáková**

Když se vypravíte do Krušných hor, konkrétně do Hory Svaté Kateřiny, a projíždíte kolem litvínovské chemičky, krajem hlubinných a povrchových dolů, a nepřítliš vlídně působící krajinou Ústeckého kraje, máte pocit, že s blížící se německou hranicí dorazíte až na konec světa. Když vás pak ale u dveří domu rodiny Loosových přivítá úsměv paní Kateřiny a vůně čerstvě upečené bábovky, představa konce světa se najednou promění v útulnou místnost se starými kachlovými kamny a nespočtem výstavních ocenění zvířat, která manželé Loosovi na své farmě odchovali.

Trocha historie

Adolf Loos je již desátou generací, která v tomto místě od roku 1647 žije. Dům, ve kterém rodina bydlí a který na začátku 20. století vyhořel, postavil dědeček pana Loose, a aby se do něj rodina mohla vrátit, musel ho po válce odkoupit zpět. Hora Svaté Kateřiny je hornické město, kde ke každému domu vždy náležely i polnosti, a bylo tak přirozené, že i v rodině Loosových se chovala různá hospodářská zvířata. Po restituci hospodařila rodina na třech čtvrtích hektaru a měla jednu krávu. Manželé Loosovi, kteří mají zemědělské (Adolf) a veterinární (Kateřina) vzdělání, vzali hospodaření do svých rukou v roce 1995. „Nadmořská výška od 730 do 910 metrů a místní podmínky směřovaly k chovu bez tržní produkce mléka. Na začátku jsme neměli vůbec žádné povědomí o šlechtění a každý z našich osmi kusů dobytka byl unikátní kříženec,“ vzpomíná na své začátky pan Loos.

Kateřina, Adolf a Lukáš Loosovi s prestižním oceněním z výstavy v Paříži

„Všechno začalo nabírat jiný směr, když jsme se poprvé vydali na výstavu skotu a začali se zajímat o jednotlivá plemena a přemýšlet, které by našim podmínkám vyhovovalo nejlépe. Ve hře bylo více variant, od masného simentála až po anguse, ale když jsme na výstavě v Letňanech poprvé uviděli zvířata plemene limousine, začal se náš zájem obracet právě k nim. Zaujali nás nejen svým vzhledem, ale k rozhodujícím faktorům patřilo to, že mají snadné porody, dobrou výtěžnost a jsou dobře prodejní,“ vysvětlují Loosovi své rozhodnutí. Jako negativní vlastnost bývá u tohoto plemene často zmiňován temperament, chovatelé však byli přesvědčeni, že je to vždy spíše o přístupu, a od jejich volby je to neodradilo.

Sbirání znalostí a dnešní stádo

Loosovi si byli vědomi toho, že pokud chtějí své stádo směřovat správnou cestou, bude potřeba sbírat zkušenosti jak u místních chovatelů, tak i v zemi, ze které plemeno, pro které se rozhodli, pochází. „Začali jsme jezdit do Francie, abychom poznali chov limousinů v zemi jejich původu, ale také jsme naslouchali radám zkušenějších chovatelů u nás,“

vzpomínají a zmiňují některá významná jména, která jejich práci a chov ovlivnila. „Ať už to byl Josef Papáček st., Petr Stríbrný, Hubert Hermann, Jan Štráfel-da, Jaroslav Burda nebo Karel Šeba, kteří nám, jako neznalcům, trpělivě vysvětlovali chov a principy šlechtění. Chtěli jsme nejen čisté informace a data, ale i detailní vysvětlení k nim, abychom všechno správně pochopili. Naštěstí jsme měli vždycky štěstí i na inspektory, jejichž řadu aktuálně zakončuje Michal Janda.“ V dnešní době hospodaří Loosovi na 210 ha půdy a základní limousinské stádo má 50 matek. V celkovém cca stopadesátihlavém stádě najdeme kromě limousinů a jejich kříženců i deset krav francouzského rustikálního plemene salers, které vyniká vynikající konverzí živin, a jejich potomky. Když se zeptáte Loosových na jejich chovný cíl, odpovídají téměř jednohlasně. „Základem našeho stáda jsou matky s výraznou širokou pávní, dostatečně mléčné a dlouhověké. Trend, který vidíme ve Francii, se ubírá spíše ke střednímu rámci, my však preferujeme rámcovější zvířata. Stejně tak jsme opatrní s bezhlavým používáním bezrohých býků. Stejně jako u všeho, je i zde potřeba jít postup-

Limousinské stádo v čele s býkem Rolexem

ně, až na to stádo bude připraveno, z toho důvodu používáme zatím spíše heterozygotně bezrohé býky. Maso se z limousinů získává relativně snadno, musí se ale hlídat, aby se neztrácela mléčnost, protože ruku v ruce s ní se pak vytrácí i rámec.“ Stejně jako dlouhověkost matek, ve které je ekonomika stáda, je pro chovatele důležitý temperament chovaných zvířat. „Jisté sklony k živějšímu temperamentu u limousinů jsou, a proto je naše selekce v této oblasti nekompromisní.“

Klíčové aspekty úspěšného chovu

Postupem času se ze začátečníků, kteří naslouchali ostatním, stali z Loosových mezinárodně uznávaní chovatelé, kterých se i kolegové z Francie ptají na názory a zkušenosti. „Jsme rádi, že dnes, téměř po třiceti letech, můžeme porovnávat informace, které pro nás na začátku vypadaly spíš abstraktně, s výsledky našeho vlastního stáda, a vidíme pokroky, kterých jsme díky správně nastavenému způsobu chovu dosáhli.“

A co tedy považují ve svém chovu, jehož hlavním cílem je produkce kvalitního plemenného materiálu, za zásadní? „Musíte mít nastavený koncept od krmení a ustájení přes reprodukci až po odchov. Co se týká krmení, 80% úspěchu představují objemná krmiva, která si sami produkujeme, a snažíme se jak samotným porostům, tak přípravě a konzervaci krmiv maximálně věnovat. V této oblasti nasloucháme a věříme Ing. Houdkovi z Hladkých Životic a držíme se toho, co funguje. Býci v testu dostávají i jádro, stejně jako jalovice, které ho v malém množství dostávají do 14. až 15. měsíce.“

V reprodukci je pro Loosovi důležité, aby co nejvíce využívali genetický potenciál svého stáda a ideálně měli tele hned po inseminacním býkovi, což je u všech jejich plemenic první volba, až pak dávají do stáda býka na dokrytí. „Ve šlechtění využíváme hlavně svůj pohled na zvířata ve stádě, dalším důležitým faktorem jsou plemenné hodnoty.“ Pro přesné sledování říjí a úsporu času se obrátili na dalšího člověka, se kterým dlouhodobě spolupracují, a vzhledem k tomu, že Martina Kopáčková už nějaký ten pátek pracuje u CRV jako manažerka masného programu, dali šanci systému Ovalert, který kromě říjí také spolehlivě monitoruje zdravotní stav zvířat. „Martina známe spoustu let, a když

nám před rokem nabídla Ovalert, který je prověřený na mnoha dojených i masných chovech, rozhodli jsme se ho vyzkoušet. Stejně jako všechno nové, i zde jsme potřebovali získat zkušenosti s tímto systémem. S pomocí a trpělivostí Martiny dnes můžeme říct, že systém opravdu funguje i u nás.“ Spokojenost chovatelů dokreduje i skutečnost, že jak u jalovic, tak u krav byla březost po první inseminaci na úrovni 76 %. Telata se „na Kateřině“ rodí sezónně – až na pár březnových jedinců je sezóna od listopadu do února, a pro tento systém mají chovatelé tři pádné důvody. „Jednak máme o telení v zimovištích (kdy je jedno přímo v Hoře Svaté Kateřiny a druhé na Mníšku) dobrý přehled a jsme v neustálém kontaktu se zvířaty. Dalším důvodem je, že se nám tady poslední tři roky toulají vlci, a pokud pouštíme na pastvinu už starší a silná telata, jsou schopna na přítomnost predátora reagovat. A v neposlední řadě je skutečnost, že neprodáváme žádný zástav, ale pouze plemenný materiál, zajišťuje lepší prodejnost zvířat,“ dokončuje výčet důvodů chovatel.

Plemenný materiál

Loosovi mají uzavřený obrat stáda, ačkoliv občas neodolají a stádo „oživí“ novou krví několika jalovic nakoupených doma i v zahraničí. Třetina odchovaných zvířat pak zůstává ve stádě, třetina jde na prodej ostatním chovatelům a zbytek na prodej masa ze dvora. „Produkce plemenných býčků je jedním z našich hlavních zaměření a je pro nás důležité, aby kupci byli spokojeni a znovu se k nám vraceli. Produkujeme všechny tři typy býků, a vždy

Mladé jalovičky v zimním ustájení

se zajímáme o to, co daný chov od býka očekává," vysvětluje pan Loos způsob své práce. Zároveň je rád, že cena již pro většinu kupců není rozhodujícím faktorem, a spousta z nich si také nechá poradit, co dělat pro to, aby byli s býkem ve stádě spokojeni. „Snažíme se nové majitele přesvědčit, aby kupovali býka rok dopředu a nechali ho dospět. Mladí býci ve velkých stádech dlouho nevydrží.“

O tom, že odchov plemenných býků se Loosovým opravdu daří, svědčí i fakt, že do plemnitby jich bylo celkem vybráno již 173. Velkou část svých býků navíc odchovávají přímo na farmě, a ne na odchovných plemenných býků. Prvním býkem odchovaným „doma“ byl Bláha ze Svaté Kateřiny (ZLM-820), který byl při základním výběru hodnocen 75 body, a dosud nejlepší hodnocení exteriéru – 85 bodů, získal býk Haakon ze Svaté Kateřiny (ILI-856). Bláha pro Loosovy také znamenal obrovský mezinárodní chovatelský a výstavní úspěch.

Výstavnictví a úspěchy

Prvních výstav se Loosovi zúčastnili v letech 2009 a 2010. Výstavy brali od začátku jako součást reklamy a prezentace svého chovu, ale také jako společenskou událost a skvělou příležitost, setkat se a podělit se o zkušenosti s ostatními chovateli, stejně jako s potenciálními kupci. O jejich historicky první úspěch se na výstavě Animal Vetex v Brně postarala v roce 2010 Ema ze Svaté Kateřiny, která si odnesla první místo v kategorii mladších jaloviček. Od té doby sbírali Loosovi jedno ocenění za druhým, a to jak na národních výstavách, tak i na jihočeských Beef show a dalších akcích. Mezi nejceněnější domácí ocenění patří několik titulů národního

Systém Ovalert v praxi

vítěze, a nejlepší chovatelské skupiny, kterou obhájili dva roky po sobě. Podařilo se vítězství i mezi všemi masnými plemeny. Zprávy o úspěších tohoto českého chovu se samozřejmě donesly i do Francie, a dva roky se Francouzi snažili Loosovy dostat na prestižní výstavu Simagena v Paříži, kde již zmíněný Bláha v roce 2017 získal úžasné třetí místo v kategorii mladších býků! Následovaly i další výstavy u nás i v Německu, a můžeme vám slíbit, že se na dalších akcích s odchovem „ze Svaté Kateřiny“ potkáme i v letošním roce. Úspěchy zvířat na výstavách však nejsou jediné, kterých se Loosovým dostává. Téměř od svého začátku funguje chov jako ekologický a v roce 2022 získal ocenění Bartákův hrnc pro nejlepší ekologickou farmu roku, které uděluje Svaz ekolo-

gických zemědělců. Kromě toho získal i sám pan Loos jako první zemědělec titul Osobnost Ústeckého kraje. To, že má zemědělství smysl a svůj půvab, se snaží rodina šířit i mezi dětmi a mladými pomocí osvěty, které se věnuje hlavně paní Katka. „Když občas slyším, že si mají děti dávat pozor, aby je ta kráva nesežrala, vidím, že na mladé generaci je opravdu třeba pracovat,“ dodává s úsměvem.

Pokračování v chovu

Ačkoliv děti Loosových, dcera Lucka a syn Lukáš, byly zapojeny do chodu farmy od malička, ještě před pár lety nebylo jasné, co s chovem do budoucna bude. Lukáš studoval a žil v Praze a jeho rodiče bez někoho, kdo se jejich práce časem ujme, začínali zvažovat prodej. „Naštěstí zodpovědnost k rodinným hodnotám a láska ke zvířatům nakonec přivedly syna zpět. Už tři roky tady fungujeme společně a připravujeme se na to, že po nás Lukáš spolu s partnerkou Eliškou, která s námi už začala jezdit i na výstavy, jednou farmu převezmou. Dcera Lucka se věnuje chovu králíků a vymýšlí jména pro všechna naše telátka,“ dodávají spokojeně Loosovi, protože vědí, že jejich myšlenka a svědomitá práce bude pokračovat i s další generací. To, že jsou Kateřina a Adolf Loosovi srdcaři, si uvědomíte po pár minutách, co s nimi mluvíte. A když pak zavzpomínáte na okamžik, kdy v roce 2021 věnovali na výstavě v Brně svou výhru obětem turnáda na Moravě, a slyšíte, že pravidelně sponzorují organizaci Klubíčko, která se věnuje handicapovaným dětem, nezbyvá než smeknout pomyslný klobouk a popřát jim do dalších let spoustu chovatelských i osobních úspěchů. ■

Manželé Loosovi